

”NIIN, NO EN MÄ TARTTE RUOTSIA MIHINKÄÄN”

**En jämförande studie av finskspråkiga och tvåspråkiga elevers
attityder till och motivation för svenska och svenskinlärning**

Ellinoora Niemi och Roosa Väisänen

Kandidatavhandling i svenska

Jyväskylä universitet

Institutionen för språk- och kommunikationsstudier

2019

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Humanistis-yhteiskuntatieteellinen tiedekunta	Kieli- ja viestintätieteiden laitos
Tekijät: Ellinoora Niemi ja Roosa Väisänen	
Työn nimi: ”Niin, no en mä tartte ruotsia mihinkään” – En jämförande studie av finskspråkiga och tvåspråkiga elevers attityder till och motivation för svenska och svenskinlärning	
Oppiaine: Ruotsin kieli	Työn laji: Kandidaatintutkielma
Vuosi: 2019	Sivumäärä: 41
Tämän tutkimuksen tarkoituksena on selvittää, millaisia asenteita ja millaista motivaatiota suomenkielisten ja kaksikielisten oppilaiden välillä on ruotsin kieltä ja sen oppimista kohtaan, sekä löytyykö näiden kahden ryhmän väliltä eroja tai yhtäläisyyksiä. Tutkimus on toteutettu haastattelemalla suomenkielistä oppilasryhmää ja kaksikielistä oppilasryhmää. Suomenkieliset oppilaat ovat seitsemännellä luokalla Kuokkalan yhtenäiskoulussa Jyväskylässä. Kaksikieliset oppilaat ovat myös seitsemäsluokkalaisia ja käyvät ruotsinkielistä koulua Kuokkala svenska skola. Molemmat haastatteluryhmät koostuivat kolmesta tytöstä ja kolmesta pojasta. Kaikki kuusi oppilasta ruotsinkielisen opetuksen seitsemänneltä luokalta valittiin tutkimuksen ryhmähaastatteluun. Vastaava määrä oppilaita suomenkielisestä opetuksesta seitsemänneltä luokalta valittiin ryhmähaastatteluun satunnaisotannalla. Aineisto on analysoitu käyttäen laadullista sisällönanalyysia. Tutkimuksen tulokset osoittavat, että suomenkielisten ja kaksikielisten oppilaiden välillä on eroja ja yhtäläisyyksiä. Kaksikielisten oppilaiden asenteet ruotsin kieltä ja sen oppimista kohtaan ovat positiivisempia kuin suomenkielisten oppilaiden. Kaksikielisillä oppilailla on lisäksi sisäinen motivaatio opiskella ruotsia. Suomenkielisillä oppilailla on puolestaan taipumus negatiivisempiin asenteisiin ruotsin kieltä kohtaan kuin kaksikielisillä oppilailla. Enemmistöllä suomenkielisessä ryhmässä motivaatio opiskella ruotsin kieltä tulee myös ulkoapäin. Hajontaa vastauksissa ryhmien sisällä ilmeni enemmän suomenkielisten oppilaiden haastattelussa kuin kaksikielisten oppilaiden haastattelussa. Tulosten perusteella havaitsimme innostavilla oppimistehtävillä ja opetusmetodeilla olevan vaikutusta molempien haastatteluryhmien oppilaiden motivaatioon oppia ruotsin kieltä.	
Asiasanat: inlärning, motivation, attityder, svenska, svenskinlärning	
Säilytyspaikka: JYX	

INNEHÅLL

1 INLEDNING	5
2 TEORETISKA UTGÅNGSPUNKTER.....	8
2.1 Begreppet attityd.....	8
2.3 Begreppet motivation	9
2.3.1 Integrativ motivation.....	10
2.3.2. Instrumentell motivation	10
2.4 Begreppet inläring	11
2.4.1 Språkinläring.....	11
2.4.2 Attityd inom språkinläring	12
2.4.3 Motivation inom språkinläring	13
2.5 Svenskundervisning i Finland	14
2.5.1 Svenska som andraspråk	14
2.5.2 Svenska och litteratur som modersmål	15
2.5.3 Språkundervisning	15
2.6 Tidigare forskning	16
3 MATERIAL OCH METOD.....	18
3.1 Materialinsamling.....	18
3.2 Metoder.....	20
4 RESULTAT	22

4.1 Attityder till svenska språket	22
4.1.1 Positiva attityder	23
4.1.2 Negativa attityder	24
4.2 Attityder till svenska som skolämne	25
4.2.1 Positiva attityder	26
4.2.2 Negativa attityder	27
4.2.3 Attityder till svenska som obligatoriskt skolämne	27
4.3 Motivation för svenskinlärning	29
4.3.1 Lärarens inverkan på motivation	30
4.3.2 Integrativ motivation till svenskinlärning	31
4.3.3 Instrumentell motivation till svenskinlärning	32
4.4 Inverkan av kön	32
5 DISKUSSION	34
LITTERATUR	36
BILAGOR	38
Bilaga 1	38
Bilaga 2	40
Bilaga 3	41

1 INLEDNING

Den här kandidatavhandlingen är gjord tillsammans med två lärarstudenter i svenska. Likadant tänkande på undervisningens område och elevernas inläring förenar oss. Vi anser att det är nödvändigt för lärarna att jobba tillsammans och kombinera deras kunskaper. Elever ses ännu mer som en aktiv agent i skolan och det syftar också till lärarnas varierande roll och samverkan mellan olika lärare (Tynjälä 2006: 100–101).

Vi är intresserade av att veta hurdana attityder till och motivation för svenska och svenskinläring elever egentligen har nuförtiden. Attityder till svenska och motivation för svenskinläring har ofta en negativ ton bland elever. Attityder, som är ett centralt begrepp i vår avhandling, har använts mycket som hjälpmedel i undersökningar inom psykologi. Särskilt har attityder använts i socialpsykologisk forskning. (Mustila 1990: 12.) Attityder ses också som en integrerad del av motivationen (Abrahamsson 2009: 209–210). Tidigare forskning (t.ex. Mustila 1990) visar att finskspråkiga elevers motivation för att lära sig svenska är låg. Motivationen är ofta instrumentell och kommer utanför elevers inre värld. (Kantelinen 1995: 25.) Mustila (1990: 26) framför att motivationsforskning har riktat sig allt mer mot skillnader i elevernas inläring. Särskilt skillnader i elevernas skolframgång har varit en viktig inriktning inom motivationsforskningen. Ursprungligen har forskningens mål på motivationens område varit att redogöra för skillnader i skolframgången. I jämförelse med det vill vi veta om elevernas attityder och motivation skiljer sig mellan finskspråkiga och tvåspråkiga elever på sjunde klassen i Finland. Vi anser att det är viktigt att känna till elevernas attityder till och motivation för svenska och svenskinläring eftersom tidigare studier om detta ämne (t.ex. Kantelinen 1995) har visat att motivation och attityder påverkar inlärningsresultaten.

Syftet med vår studie är att granska finsk- och tvåspråkiga elevers attityder till och motivation för svenska och svenskinläring i Kuokkalan yhtenäiskoulu och Kuokkala svenska skolan i Jyväskylä. Vi är intresserade av elevernas tankar om svenska och att lära sig svenska. Känslor som svenska som skolämne väcker hos eleverna i skolan intresserar oss. För det första kommer vi i vår undersökning att fokusera på elevernas attityder. För det andra kommer vi att utforska elevernas motivation för svenskinläring. Vi vill undersöka och få svar på följande frågor:

1. Finns det skillnader eller likheter mellan den finskspråkiga och tvåspråkiga klassen i Jyväskylä när det gäller elevernas attityder till svenska? Om ja, hurdana?
2. Finns det skillnader eller likheter mellan den finskspråkiga och tvåspråkiga klassen i Jyväskylä när det gäller elevernas attityder till och motivation för svenskinläring? Om ja, hurdana?

Vi har avgränsat vår undersökning till en skolbyggnad. I Jyväskylä finns det en skolbyggnad där man undervisar på finska och svenska. Inne i skolbyggnaden fungerar två skolor: den finskspråkiga Kuokkalan yhtenäiskoulu och den svenskspråkiga Kuokkala svenska skolan. Från denna skolbyggnad har vi fått material som vi har kunnat jämföra sinsemellan: Vi har samlat in materialet från två undervisningsgrupper som har olika undervisningsspråk. Som material i denna studie har vi två inspelningar med informanterna. Vi har analyserat vårt material tillsammans. Vi har delat upp arbetet så att vi båda har skrivit lika mycket. Genom undersökningen får vi och alla i arbetslivet inom undervisningens område nyttig information. Resultaten av denna undersökning kan leda till diskussion om det finns någonting som borde till exempel förändras i undervisningen eller i undervisningsmetoderna i skolvärlden i Jyväskylä.

Vårt antagande i denna undersökning är att bland tvåspråkiga elever uppstår det mer positiva attityder till och motivation för svenska och svenskinläring och bland finskspråkiga elever mer negativa. Motivationsforskningen på 1990-talet redovisar att finskspråkiga elever har haft motsägande attityder till svenskinläring (Kärkkäinen, Palola & Tiainen 1993: 152). Kärkkäinen m.fl. (1993: 153) redovisar att elever anser att det är viktigt att lära sig svenska men många av dem har en negativ attityd till svenskinläring. En av orsakerna till det kan vara att modersmålet redan i början av livet har en speciell position i människans liv (Toivainen 1999: 140). Sajavaara (1999: 74–75) påpekar också att det är möjligt att andraspråket har en mindre roll än modersmålet i människans liv och det försvagar andraspråkets status. Därför antar vi att det finns mer negativa attityder till svenskinläring och mindre motivation att lära sig svenska bland finskspråkiga elever än tvåspråkiga elever.

I kapitel 2 redogör vi för de centrala begreppen och teoretiska utgångspunkterna för vår studie. I samma kapitel presenterar vi svenskans position och funktion i den grundläggande utbildningen i Finland och redovisar också tidigare studier om attityder till och motivation för svenska och svenskinläring. Empiriskt material, materialinsamlingsmetoder och

analysmetoder presenterar vi i kapitel 3. Därefter analyserar vi materialet och diskuterar undersökningens resultat i kapitel 4. I sista kapitel sammanfattar vi resultaten av vår undersökning.

2 TEORETISKA UTGÅNGSPUNKTER

I detta kapitel redogör vi för bakgrunden av vår studie. För det första definierar vi huvudbegreppen attityd, motivation och inlärning. Vi redogör också för hur dessa begrepp fungerar ur undersökningens synvinkel. För det andra presenterar vi vad det betyder att studera svenska i Finland som modersmål eller andraspråk och behandlar så kallad traditionell språkundervisning. Till sist innehåller kapitlet information om tidigare forskning och teori som vi använder i vår kandidatavhandling.

2.1 Begreppet attityd

Redan som barn lär människan sig olika mönstren från sin omgivning att bete sig på olika sätt (Peltomaa, Ahlqvist, Ahokas, Apponen, Kekki, Mikkola, Oilinki, Seitola, Hedman, Mattila, Mikkola & Rytönen 2008: 95). Flera forskare har försökt definiera begreppet attityd. Det är ändå ett komplext och svårt begrepp att definiera. Rokeach (2008) definierar begreppet attityd på följande sätt: ”An attitude is a relatively enduring organization of beliefs around an object or situation predisposing one to respond in some preferential manner.” Citatet definierar begreppet attityd ganska typiskt sätt. Rokeach (2008) definierar attityd som en ganska hållbar organisering av övertygelser som gäller en situation eller ett objekt såsom person. Genom det har man ett visst sätt att reagera på attitydernas objekt (Rokeach 2008). Enligt Mustila (1990: 12) uppfyller attityderna vissa sociala funktioner och de underlättar människans förståelse av världen där hon lever. Genom attityder förenklar och strukturerar man sinnesförmimmelser. Attityder möjliggör också för människor att uttrycka sina övertygelser. (Mustila 1990: 12.) I allmänt anser Mustila (1990: 13) att attityd som begrepp kan definieras som beredskap att reagera.

Det är inte lätt att undersöka attityder men det har varit mycket signifikant inom socialpsykologin (Mustila 1990: 12). Under en lång tid antog man att attityder är endimensionella. Efteråt har man redogjort för att människan kan ha både negativa och positiva uppfattningar om ett och samma attitydobjekt. När människan har de båda uppfattningarna kallas det attityders ambivalens. (Suoninen 2013: 251.) Attitydens objekt kan uppstå i olika sammanhang, inte bara fysikaliska områden utan också i ekonomiska, kulturella, sociala och

ideella områden (Mustila 1990: 13). Attityder har en nära relation till människans värderingar. Peltomaa m.fl. (2008: 510) anser att värderingar som är viktiga för människan anknyts till starka attityder till objektet.

Begreppet attityd har haft olika definitioner under tiden. Tidigare har begreppet attityd definierats genom tre faktorer: kognitiva faktorer, emotionella faktorer och beteende. Numera har begreppet beteende separerats från begreppet attityd. En förklaring till det är utveckling av forskningsmetoder. (Suoninen 2013: 250.) Ibland kan det vara att människan inte har några tydliga uppfattningar om sina tankar och attityder. Inom socialpsykologin granskar man numera icke-medvetna attityder som kallas implicita attityder (Suoninen 2013: 252). Suoninen (2013: 252) anger också att särskilt i den kvalitativa attitydforskningen finns det egna begränsningar, till exempel samhällets normer kan förhindra människor att svara sanningsenliga.

2.3 Begreppet motivation

Öhman (2019) anger att motivation är en psykologisk term för de faktorer hos individen som väcker, formar och riktar beteendet mot olika mål. Begreppet motivation kan definieras på olika sätt och ur olika synvinklar. Encyclopedia of Management (2009) framställer att en av definitionerna är att motivation är en verksam kraft. Det kan vara inne i människan eller verka på henne utifrån. På grund av det orsakar motivationen till exempel frivillig satsning och målinriktad aktion. (Encyclopedia of Management 2009.) Inom motivationsforskningen har den mest centrala teoretiska frågan varit om det finns någonting som attraherar människor till något eller driver människor mot aktionen (Salmela-Aro & Nurmi 2017: 6). Motivation kan också vara sådant att människan inte är medveten om det (Salmela-Aro & Nurmi 2017: 10).

Under tiden har det uppstått många olika teorier om motivation inom psykologin. Dessa teorier eftersträvar att förklara varför vi handlar och varför vi bestämmer oss att göra saker. (Öhman 2019.) Även om begreppet motivation är mycket utforskat kan det inte nämnas bara en motivationsteori som vore universellt godkänd. (Encyclopedia of Management 2009.) Det finns orsaker till varför man inte har konstruerat någon enhetlig teori om motivation. Tidigare forskare har möjligtvis haft olika mål och grunder på sina studier. Också komplexitet av motivationens struktur orsakar problem inom studier. (Encyclopedia of Management 2009.)

Det finns olika motivationsteorier. Dem kan man klassificera genom olika dimensioner, såsom kognitiva teorier, driftsteorier och humanistiska teorier (Mustila 1990: 26–27). Enligt Salmela-Aro och Nurmi (2017: 6) har man trott att motivation baserar sig på inre mänskliga instinkter. Encyclopedia of Management (2009) anser också att i motivationsforskningen har riktningen varit mot människans instinkter. Även om det finns många olika teorier har några teorier blivit mer kända. Ryan och Deci (2000: 54) presenterar sina teorier om motivation där de specificerar och analyserar olika typer av motivation. De baserar sig på olika mål och orsaker som ger upphov till aktionen. Den mest typiska distinktionen granskas mellan integrativ motivation och instrumentell motivation. (Ryan & Deci 2000: 55.) Den här distinktionen och indelningen använder vi huvudsakligen som basis på vår analys av resultaten. Vi tycker att Ryans och Decis (2000: 54–67) teori om integrativ och instrumentell motivation är nyttig för vår undersökning och stödjer bra på vår granskning. Den har stor betydelse för att vara i den teoretiska bakgrunden i denna undersökning.

2.3.1 Integrativ motivation

Integrativ motivation betyder att människan handlar för att få inneboende tillfredsställelse. Människan är till exempel motiverad att fungera snarare på grund av välbehaget än på något tryck utifrån. (Ryan & Deci 2000: 55.) Integrativ motivation spelar en stor roll i lärande men genom instrumentell motivation har man också fått signifikanta effekter inom andraspråksinläringen (Abrahamsson 2009: 207). I lärandet av hög kvalitet och kreativitet finns det samband mellan resultat och integrativ motivation. Därför är det viktigt att veta vilka faktorer som bidrar positivt och vilka faktorer negativt. (Ryan & Deci 2000: 55.)

2.3.2. Instrumentell motivation

Instrumentell motivation betyder att man gör någonting på grund av ett tryck utifrån som leder till nytta. Det betyder att motivation att göra någonting är inte inneboende. (Ryan & Deci 2000: 55.) Instrumentell motivation har funnits längre än integrativ motivation. Instrumentell motivation har sin grund i tidigare motivationsteorier, särskilt i behaviorism. På grund av teorin om behaviorism utvecklade Edward Deci teorin om integrativ motivation. (Ryan & Deci 2000: 57.)

2.4 Begreppet inläring

Begreppet inläring stöder den konstruktiva inläringssynen i vår studie. Det betyder att eleven är en aktiv agent som bygger själv ny information och nya åskådningar. Med andra ord är inläringen inte bara passivt mottagande utan också aktiv aktion där eleven söker betydelser och bygger själv nya. (Tynjälä 1999: 36.) Alla elever är olika varelser. Enligt Tynjälä (1999: 17) har bakgrundsfaktorerna inverkan på elevens inläring. Elevens personliga faktorer, som till exempel temperament, intelligens och olika kunskaper, är i samband med inläringen (Tynjälä 1999: 18). Keltikangas-Järvinen (2006: 81) anger att olika egenskaper av temperamentet, som till exempel en stor motorisk aktivitet, stöder elevens motivation att lära sig nya saker. Låg anpassningsförmåga, som är också en egenskap av temperamentet, kan också påverka elevens språkattityder (Keltikangas-Järvinen 2006: 92).

Bakgrundsfaktorer omfattar också inläringssammanhaningen, som innefattar till exempel skolämne, lärare och undervisningsmetoder. Genom elevens iakttagelser och tolkningar påverkar bakgrundsfaktorerna hans inlärningsprocess. (Tynjälä 1999: 18.) Inläringen beror ändå inte bara på eleven. Enligt Tornberg (2005: 57) sker inläringen i samspel med omgivningen. Tornberg (2005: 57) menar att omgivningen påverkar oss undermedvetet och vi tar intryck omedvetet av omvärlden. Tynjälä (1999: 19) anger också att inläringen alltid samspelar med omgivningen. Omgivningen har dock medveten inverkan på oss eftersom inläringen egentligen är en del av vår kultur (Tynjälä 1999: 19).

2.4.1 Språkinläring

Kaivapalu (2007: 289) har utforskat modersmålets inverkan på målspråkets inläring. Modersmålet lärs typiskt utan undervisning. Någon grundläggande helhet som till exempel språkets grammatik och generellt ordförrådet lär man sig undermedvetet redan som barn. (Kaivapalu 2007: 290.) Sajavaara (1999: 73) anger också att första språket som också kallas modersmål lärs i samband med människor i vår närmaste omgivning. Modersmålet kan man lära sig också på ett formellt sätt. Då observerar och granskar elever språket medvetet. (Kaivapalu 2007: 290.) Det händer normalt genom språkundervisningen i skolan. Enligt Kaivapalu (2007: 290) påverkar formell språkundervisning också elevernas attityder till och syn på språket.

Sajavaara (1999: 74) anger att man lär sig andraspråket på samma sätt som modersmålet. Språket utvecklas på betydelsefull omgivningen i växelverkan mellan människor. Omgivningen och deltagande i social interaktion definierar inläringens gränser och omfattningen av inlärningsresultaten. (Sajavaara 1999: 74.) Om källspråk och målspråk är likadana är målspråkets inläring snabbt. Det betyder att språken tillhör till exempel samma språkfamilj eller har någon annan förbindelse. Språkinlärarens egen erfarenhet av skillnader mellan källspråk och målspråk har ändå större vikt vid inläringen än språkvetenskapligt medvetande (Kaivapalu 2006: 294).

Psykologiska och sociala faktorer påverkar alltid språkinläringen (Sajavaara 1999: 76). Varje elev som lär sig vilket som helst språk har attityder till och antaganden om språket och dess användning. Det är ett tecken på elevens funktion som agent i språkinläringen (Kaivapalu 2007: 291). Varje elev som talar också sitt modersmål har sådana språkkunskaper som räcker till vardagliga språkliga situationer. De har också intuition att identifiera olika språkliga situationer och reflektera kring dem. (Kaivapalu 2007: 291.)

2.4.2 Attityd inom språkinläring

I vår kandidatavhandling granskar vi begreppet attityd närmast ur språkinläringens synvinkel. Robert Gardner var den första som undersökte attityders och motivations roll vid L2-inläring (Abrahamsson 2009: 205). Gardner och Lambert (refererad i Abrahamsson 2009: 207) anser att inlärarens attityder är en stark del av motivationen. Attityder är inlärarens värderingar av och föreställningar om målspråket, kulturen av målspråket och målspråkstalarna enligt Gardner och Lambert (refererad i Abrahamsson 2009: 207). Det har undersökts att det finns anknytningar mellan motivation och attityder. Abrahamsson (2009: 207) anser att inlärarens attityder inverkar på motivation. Motivationen har tydliga och direkta effekter på L2-inläringen medan attityder bara har indirekta effekter. Om eleven har positiva attityder till målspråket och målspråkstalare förutsäger det att eleven har en hög motivation. Framgång inom inläringen följer ofta det. Negativa attityder sammanhänger med låg motivation. (Abrahamsson 2009: 207.) Mustila (1990: 16) anser också att elevernas attityder till språk är beroende av elevernas känsla av samhörighet med en viss språkkultur eller en viss språkgemenskap.

Mustila (1990: 16) anger att de allmänna attityderna, som till exempel föräldrarnas och hemmets attityder till främmande språk, påverkar elevernas attityder till främmande språk.

Politiska, kulturella och ekonomiska relationer till målspråkets land kan också påverka inlärarens attityder till språket (Mustila 1990: 16–17). Mustila (1990: 25) anser också att undervisningen, värderingar och elevens jag-uppfattningar påverkar attityderna till undervisningen. Inlärarens intresse för studierna har stor betydelse för att inläraren har positiv attityd till ämnet i fråga. Enligt Mustila (1990: 25) är elevens eget intresse för skolämnet basis på uppkomsten av positiva attityder. Positiva attityder påverkar i sin tur ämnet att förstärka studiemotivation (Mustila 1990: 25).

2.4.3 Motivation inom språkinläring

Vi granskar motivation ur språkinläringens synvinkel i denna kandidatavhandling. Enligt Mustila (1990: 26) kan motivation för språket definieras som vilja och behov att kommunicera med språket och genom det tillfredsställa människans komplexa behov. Gardner (refererad i Abrahamsson 2009: 207) definierar motivation som begrepp ur språkinläringens synvinkel på följande sätt: ”vilja att lära sig målspråket och den grad av ansträngning som läggs ned på uppgiften”. Inlärarens motivation uppstår antingen utifrån en instrumentell eller en integrativ orientering mot L2-inläringen. Integrativ motivation är sådant att inläraren identifierar sig med språket i fråga, målspråkstalarna och målspråkstalarnas kultur. Då är inläraren intresserad av målspråket och kulturen i målspråkets land. (Abrahamsson 2009: 207.)

Instrumentell orientering betyder att inläraren ser L2-inläringen som ett verktyg att uppnå någonting annat (Abrahamsson 2009: 207). Det kan till exempel vara studiemöjligheter eller ett välbetalt jobb som L2-inläringen möjliggör att uppnå. Inläraren med instrumentell motivation har inte som mål för språkinläringen att identifiera sig med målspråket, målspråkstalarna eller deras kultur. Emellertid har instrumentell och integrativ motivation viktiga och betydande effekter på L2-inläringen. Även om människan är orienterad instrumentellt eller integrativt betyder det dock inte hur starkt människan är motiverad. En instrumentellt och integrativt orienterad inlärare kan vara lika motiverad. (Abrahamsson 2009: 207.)

Mustila (1990: 40) anger att dåliga resultat i främmandespråksinläring beror på inlärares brist på motivation. Det finns många faktorer som påverkar motivationen att lära sig språk. En av dem är stämningen i skolan, såsom klassatmosfär och lärare. Andra är elevens förhållande utanför skolan såsom föräldrarnas språkkunskaper. Också elevens egna personliga faktorer

påverkar motivation som till exempel intresse för språkstudierna och begåvning. (Mustila 1990: 40.)

2.5 Svenskundervisning i Finland

Svenskan är ett obligatoriskt skolämne i Finland. Dess position och behovet att lära språket för alla elever har väckt mycket diskussion under flera år i det finländska samhället (Brunell & Kupari 1993: 139). Svenskan lärs som modersmål och andraspråk i den finländska grundskolan och skolans undervisningsspråk definierar normalt också modersmålsundervisningens språk (GLGU 2014: 84). Till exempel i Mellersta Finland är det vanligt att undervisningen i skolorna sker på finska. I de tvåspråkiga kommunerna är det normalt att undervisningen sker på svenska. Det finns ändå några speciella undantag inom ”ensspråkiga” undervisningen som möjliggör flerspråkig undervisning som till exempel tvåspråkig undervisning eller språkbadsundervisning (GLGU 2014: 84, 89–90). Vi har samlat in materialet från undervisningsgrupperna där eleverna lär sig svenska som modersmål eller andraspråk på B1-nivån. Därför redovisar vi svenskans funktion som modersmål och andraspråk på B1-nivån i grundskolan i årskurserna 7–9. Det finländska samhället uppskattar och betonar vissa språkliga kunskaper som är viktiga för medborgarna att lära sig. Dessa kunskaper står i läroplanen. Det beror på tidpunkten vilka språkliga kunskaper som är de viktigaste att lära sig (GLGU 2014: 13–16, 18–19).

2.5.1 Svenska som andraspråk

Undervisningens mål i svenska som B1-språk är att fördjupa elevernas tidigare kunskaper i svenska språket och kulturen. Undervisningen ökar elevernas språkliga färdigheter, kulturellt vetande och flerspråkighet. (GLGU 2014: 334.) Det uppmuntrar och vägleder elever att använda svenska i olika situationer. Enligt läroplanen (GLGU 2014: 324–325) ska användningen av språket vara mångsidigt för att elever ska lära sig kommunicera och söka information på svenska. Andraspråksinläringen ökar också elevernas flerspråkighet och mångkulturella identitet. Svenskundervisningens uppgift är också att vägleda elever att uppskatta både de olika språken, kulturerna och flerspråkigheten och de olika språkanvändarna. Som hjälp med denna uppgift används olika reflekterande övningar som anknyter till uppskattningen. (GLGU 2014: 324–325.) I läroplanen (GLGU 2014: 334) betonas

användningen av olika läromedel, undervisningsmetoder och inlärningsomgivningar inom undervisningen.

2.5.2 Svenska och litteratur som modersmål

Enligt läroplanen är målet för undervisningen i svenska och litteratur att utveckla elevernas kulturella och språkliga kunskaper ännu vidare (GLGU 2014: 295). Elever lär sig att kommunicera och uttrycka sig språkligt i olika situationer och kontexter och få nya textkompetenser. En viktig sak inom undervisningen är att det vägleder elever att identifiera olika språkidentiteter och uppskatta språk, litteratur och kultur. (GLGU 2014: 287, 295.) Undervisningen betonar elevernas upplevelser och känslor av sig själva som språkinlärare. Därför stöder modersmålsundervisningen också elevernas flerspråkighet och ökar deras egen språkidentitet. (GLGU 2014: 287.) Läroplanen (GLGU 2014: 287) betonar undervisningens mångsidighet och den innehåller också kultur och språk utanför skolan. Inlärningsomgivningen ska erbjuda elever mångsidiga, språkliga uppgifter och meningar. Undervisningsmetoder innehåller till exempel mycket växelverkan. (GLGU 2014: 287–288.)

2.5.3 Språkundervisning

Eftersom inlärningsomgivningen påverkar elevernas motivation för och attityder till skolämnen är det viktigt att skärskåda undervisning och undervisningsmetoder. Enligt Tornberg (2005: 25) finns det olika undervisningsmetoder som har sina egna drag som de betonar. Nuförtiden är metodisk pluralism den mest rådande undervisningsmetoden. Det betyder att många olika undervisnings- och inlärningsmetoder används samtidigt när eleverna känner till sina svagheter och styrkor. Därför har eleverna också mer ansvar för sig själva och sin språkinläring. Lärarens status är att fungera som en ledare som vägleder eleverna att finna sina inlärningsstilar. (Tornberg 2005: 25.) Inlärningsstil är ett beständigt och medvetet beslut att använda vissa strategier för att lära sig nya saker och att hjälpa med inlärningsprocessen (Tynjälä 1999: 112).

Olika undervisningsmetoder betonar ändå samhällets behov av olika kunskaper. Mellan teori och praktik finns olika undervisningsmetoder. Grammatikundervisning och översättning är traditionella och gamla språkundervisningsmetoder som har funnits från början av undervisningens historia. Tornberg (2005: 27–29) visar att språkets innehåll och grammatiska regler intar en central plats i undervisningen. Metoden kan ändå inte fungera som den enda undervisningsmetoden i nuförtiden (Tornberg 2005: 29). I motsats till grammatiken finns det

undervisningsmetoder som betonar användning av målspråket i klassrummet och muntliga övningar i undervisningen. Metoden kallas den audiolingvala metoden. (Tornberg 2005: 34, 37.) I motsats till grammatikmetoden finns direktmetoden som betonar både det talade språkets betydelse och informella undervisning och inläring (Tornberg 2005: 31–37). Nya begrepp och metoder hittas på för att uppnå samhällets nya behov. Undervisningens innehåll och kunskaper som är viktiga för medborgarna att lära sig ingår i läroplanen.

2.6 Tidigare forskning

Kantelinen (1995: 3–4) forskade i motivation för svenskinläring i facklig utbildning. Hon undersökte i sin doktorsavhandling om inlärningsresultatet, identitet och språklig identitet påverkar motivation för svenskinläring. Kantelinen (1995: 3–4) undersökte också om erfarenheter av svenska språkets organisation påverkar studenternas motivation att lära sig svenska. Hennes informanter var 125 studenter från fyra skolinstitutioner av huslig ekonomins område. Den skriftliga förfrågan i Kantelinens doktorsavhandling (1995: 79) bestod av två delar. Informanterna svarade på förfrågan i början av kursen i svenska och när kursen hade tagit slut. Fyra svensklärare i skolinstitutionerna svarade också på förfrågan efter kurserna. 26 av informanterna intervjuades för att djupa resultaten av undersökningen. (Kantelinen 1995: 80–85.) Kantelinen (1995: 4) analyserade kvantitativt material med faktoranalys, grupperinganalys, enkelriktad variansanalys och regressionsanalys.

Enligt Kantelinen (1995: 4, 119) påverkar studentens eget intresse mot svenskinläring för motivation att lära sig svenska. I bakgrunden av motivation verkar uppfattningar av inre utveckling och instrumentala och integrativa tankar som sammanhänger med arbete. Faktorernas struktur var likadan i materialet som hade samlats in i början av kurserna och efter kurserna vilket bekräftar resultatens validitet. (Kantelinen 1995: 4, 119.) Kantelinen visar (1995: 5, 158) att motivation för svenskinläring anknyter till organisation av undervisningen. Den innehåller läraren, stilen att undervisa, språkets svårighetsgrad och det praktiska arbetslivets kommunikationssituationer. Förutom språkidentitet och behovet av svenska språket påverkade motivation för svenskinläring. Muntliga skillnader i arbetslivet, som till exempel ”small talk”, introduktion och vägledning kunskaper, betonade behovet av svenska språket. (Kantelinen 1995: 158.)

Mustila (1990: 10) kartlade gymnasieelevers motivation för, attityder till och intresse för svenska. Han undersökte finskspråkiga gymnasieelever i årskurserna 1, 2 och 3 i sin doktorsavhandling. Mustilas informanter var 1 217 elever från 19 gymnasier i olika delar av Finland. Skolorna valdes genom lottdragning. Han samlade in materialet med hjälp av en enkät. (Mustila 1990: 99–105.) Som Kantelinen (1995: 4, 119) visade i sin doktorsavhandling visar också Mustila (1990: 195) att instrumentell och integrativ motivation anknyter till elevernas motivation att studera svenska. Som resultat fick Mustila (1990: 195–222) att mindre antal av eleverna (19 %) hade integrativ motivation för svenskinlärning och de deltog i undervisningen på lektionerna. 45 procent av eleverna blev motiverade i olika undervisningssituationer och inriktade sig på hemuppgifter. Många av de eleverna (25 %) som blev motiverade i olika undervisningssituationer var instrumentellt motiverade. Svaga elever (38 %) inriktade sig på hemuppgifter eller de hade inte motivation för språkinlärningen. (Mustila 1990: 195–222.)

Man har undersökt mycket attityder och motivation bland elever i Vasa som är tvåspråkig stad. Reinikka (2009: 11) undersökte grundskoleelevers attityder och motivation i olika undervisningsgrupper i sin avhandling pro gradu. Hon redogjorde för hur mycket olika undervisningsgrupper var i kontakt med svenska språket i sina fritid. Hennes undersökning var också en jämförande studie där hon jämförde attityderna mellan olika undervisningsgrupper. (Reinikka 2009: 5, 9–11.) Reinikka (2009: 12) gjorde en enkät som hon delade ut bland undervisningsgrupper. Informanterna i undersökningen hade allt som allt 122 personer som bestod av sex olika undervisningsgrupper. Reinikka (2009: 74–75) fick som resultat att språkbads elever var de mest entusiastiska att använda språket utanför skolan. Yngre elever hade mer positiva attityder än äldre elever. De mest negativa attityderna finns hos B1-språkläsarna. (Reinikka 2009: 74–75.)

3 MATERIAL OCH METOD

I detta kapitel presenterar vi hur vi har samlat in vårt empiriska material. Vi redogör för våra gruppintervjuer som undersökningsmetod samt analysmetoder som vi använder i vår studie. Meningen med vår undersökning är att kartlägga finsk- och svenskspråkiga grundskoleelevers attityder till och motivation för svenska och svenskinläring i Mellersta Finland i Jyväskylä.

3.1 Materialinsamling

Vi har avgränsat vår undersökning till en skolbyggnad. I Mellersta Finland finns det finskspråkig grundskola, Kuokkalan yhtenäiskoulu, som ligger i Kuokkala i Jyväskylä. I denna skola finns det över 500 elever och skolan är byggd år 1994. Det finns också en svenskspråkig skola, Kuokkala svenska skola, i samma skolbyggnad. Först fungerade Kuokkala svenska skola under Kuokkalan yhtenäiskoulu men verksamheten blev autonom hösten 2018. Kuokkala svenska skola ordnar svenskspråkig undervisning för svenskspråkiga och tvåspråkiga elever i Jyväskylä och det finns cirka 30 elever i grundskolan. Eleverna i Kuokkalan yhtenäiskoulu lär sig svenska som B1-språk. Eleverna har börjat lära sig svenska i sjätte eller sjunde klassen beroende på vilket år de har börjat skolan. Eleverna i Kuokkala svenska skolan lär sig svenska som modersmål och modersmålsinriktad finska som A1-språk eftersom många av dem är tvåspråkiga. Vi bestämde att avgränsa vår studie just till dessa skolor eftersom skolbyggnaden är unik i detta område där det inte finns så mycket svenskspråkig undervisning. Man har inte heller undersökt detta ämne tidigare i Jyväskylä. Eftersom det finns en klass i finskspråkig undervisning och en annan klass i svenskspråkig undervisning i årskurs 7 får vi också jämförande material.

Eftersom vi är intresserade av likheter och skillnader mellan finskspråkiga och tvåspråkiga elevers motivation och attityder bestämde vi välja två jämförande klasser. På högstadiet har finskspråkiga elever lärt sig svenska i mer än ett år. De har fått mer erfarenhet av svenska och svenskinläring och därför bestämde vi välja informanterna från högstadiet. Eftersom det finns ett litet antal elever på högstadiet i Kuokkala svenska skolan, valde vi sjunde klassen där det finns flest elever som kan delta i vår undersökning. I denna studie har vi 12 informanter varav sex deltar i den finskspråkiga undervisningen och sex i den svenskspråkiga. Tre av

informerarna i den finskspråkiga klassen är tjejer och tre pojkar. I den svenskspråkiga undervisningsgruppen är antalet likadant. Alla sex elever på sjunde klassen i Kuokkala svenska skolan ville delta i undersökningen. Våra informanter i svenskundervisningen är tvåspråkiga. Eleverna definierar sina modersmål både som finska och svenska. Officiellt kan man inte välja två språk som modersmål i Finland. I Kuokkalan yhtenäiskoulu bestämde vi välja de sex första frivilliga eleverna på sjunde klassen att ta del av vår undersökning. Vi började materialinsamlingen med att ta kontakt med Kuokkalan yhtenäiskoulu och Kuokkala svenska skolan. Svensklärarna fungerade som kontaktperson och vi skickade dem våra meddelanden till elevernas vårdnadshavare (se bilaga 2 och 3). Med hjälp av svensklärarna fick vi vårdnadshavarens samtycke till elevernas deltagande i undersökningen.

Som material i vår undersökning har vi två inspelningar av diskussioner som vi spelade in i Kuokkalan yhtenäiskoulu och Kuokkala svenska skolan. För det första intervjuade vi informanterna i Kuokkalan yhtenäiskoulu. Sedan besökte vi Kuokkala svenska skola och spelade in vår intervju med informanterna där. I båda intervjusituationerna ordnade vi lugnt rum för diskussionen. Intervjun var en semistrukturerad gruppintervju och vi ställde samma frågor till båda informantgrupperna. Vi hade frågor som vi själva hade upfunnit att vara nödiga för vår studie. Informanterna fick berätta och diskutera fritt om sina tankar om ämnet och vi gick genom livlig diskussion utifrån diskussionsfrågorna. I den semistrukturerade intervjun är det möjligt att ställa frågor i olika ordning beroende på livlig diskussion (Kalaja, Alanen & Dufva 2011: 133). Därför var den livliga diskussionen i gruppintervjun unik i båda situationerna. Strukturen var ändå likadan i båda gruppintervjuerna. Vi gick igenom frågorna innan intervjuerna och kontrollerade att de uppnår undersökningens syfte. Vi började med introduktion av vår undersökning och presenterade oss själva. Vi började med ett par övningsfrågor som vi använde för att koppla av stämningen. Sedan fortsatte vi med egentliga frågor kring temat svenska språket och attityder (se bilaga 1). Därefter diskuterade vi mer om temat svenskinlärning och skolmotivation (se bilaga 1). Båda gruppintervjuerna gjordes på finska eftersom alla informanter talade finska som modersmål eller var tvåspråkiga. Det var också lättare för oss att skriva ljudinspelningarna i skriven form på finska.

3.2 Metoder

Vi valde använda gruppintervjuer som undersökningsmetod eftersom de möjliggör informellt berättande. Diskussioner och intervjuer som undersökningsmetod är lämpliga för studier som undersöker informanternas attityder, erfarenheter och åsikter (Kalaja m.fl. 2011: 16). Informanterna kan uttrycka sina åsikter och tankar om svenskan och svenskinläringen så fritt som möjligt med egna ord. Eftersom vi har bara 12 informanter påverkar det undersökningens antal av materialet. Därför anser vi att semistrukturerade gruppintervjuer ger oss det lämpligaste materialet med tanke på vårt ämne. Målet för kvalitativ undersökning är att förstå företeelsen i fråga genom material och analysmetoder (Kalaja m.fl. 2011: 20). Eftersom vår undersökning är kvalitativ anser vi att gruppintervjuer som undersökningsmetod hjälper oss bättre att uppnå vår undersökningens syfte än till exempel enkät. Som Kalaja m.fl. (2011: 20) anser förstår vi motivationen för och attityderna till svenska och svenskinläring bättre genom gruppintervjuer och inspelade diskussioner.

Vi använder kvalitativ innehållsanalys när vi går genom gruppintervjuerna. Vi har utarbetat frågor till diskussioner som fungerar som hjälpmedel att öka diskussion bland elever om ämnet. Vi transkriberar inspelningarna och kommer att läsa materialet flera gånger så att vi gör iakttagelser som gäller vårt syfte. Kalaja m.fl. (2011: 139) anser att iakttagelser börjar organisera sig och genom läsningen av material delar vi dem till exempel in i olika teman eller klasser. Vi analyserar materialet så att vi börjar klassificera observationer i olika grupper utgående från temat. Vi kommer att ta hänsyn till att grupperna motsvarar våra forskningsfrågor och vårt syfte. Vi gör också egna tolkningar om iakttagelser och anknyter dem till teorin som vi har läst. Vi tycker att den kvalitativa innehållsanalysen passar bra för att uppnå syftet med vår undersökning. När eleven kan berätta om sina äkta tankar med egna ord producerar de viktig information om ämnet ifråga.

Alla undersökningsmetoder kan ha effekter som också kan påverka resultaten av undersökningen. Som undersökningsmetod har vi gruppintervju som kan ha sina egna risker och verkan på resultat. Informanterna har sina egna iakttagelser. Det är också möjligt att i gruppintervjun kan vi inträffa fenomen som är typiska för grupper. En av dem är konformism. Det betyder att det i en grupp kan finnas gruppträck som orsakar konformism att människor inte nödvändigtvis säger sina äkta åsikter utan vänjer sig vid gruppens allmänna åsikt.

Människan har en tendens att försöka uppnå konsensus i interaktion. (Honkanen 2016: 137.)
Det kan påverka undersökningsresultat eftersom dem kan ha möjligheten att förvränga genom effekten av gruppen.

4 RESULTAT

I detta kapitel redovisar vi undersökningens resultat. Som vi har påpekat tidigare, syftar vår undersökning till att kartlägga eventuella skillnader och likheter när det gäller elevernas attityder och motivation. Resultaten som finns nedan presenteras i olika kategorier. Skilda kategorier har bildat genom kvalitativ innehållsanalys. I varje kapitel nedan förklarar vi våra motiv bakom användningen av kategorierna. Kategorierna syftar till att svara på avhandlingens forskningsfrågor.

I intervjun hade vi frågor som hjälpte att skapa diskussion. Frågorna uppmuntrade elever att skapa åsikter och fördjupa sina uppfattningar. Intervjufrågorna var formulerade för att stöda undersökningens syfte. En del av frågorna betonar elevernas åsikter och värderingar som reflekterar föreställningsvärlden mot svenska språket. En av dessa frågor är till exempel ”Mitä ruotsin kieli merkitsee teille elämässä?” (se bilaga 1). De innefattar också kulturella aspekter utöver svenska språket. Den andra delen av frågorna betonar elevernas egna erfarenheter som är i samband med elevernas motivation, attityd och svenskinläring, som till exempel ”Millaiset ovat teidän omat tavoitteenne ruotsin kielen oppimiselle?” (se bilaga 1). Som skillnad mellan vår diskussion med finskspråkiga och tvåspråkiga informanter var att svenska språket och olika språkliga synvinklar hade en stor betydelse för tvåspråkiga elever. I gruppintervjun med finskspråkiga elever framhävde de betydelsen av motivationen för svenskinläringen och olika attityder till att lära sig svenska.

I varje avsnitt presenterar vi närmare de frågor som vi använde i temat i fråga. Vi förklarar också hur kategorier har bildats. I avsnitt 4.1 presenterar vi elevernas attityder till svenska språket. I avsnitt 4.2 redovisar vi elevernas attityder till svenskan som skolämne. I avsnitt 4.3 behandlas elevernas motivation för svenskinläring och i det sista avsnittet 4.4 presenterar vi den inverkan som elevernas kön har när det gäller resultaten.

4.1 Attityder till svenska språket

I vår intervju hade vi 12 olika frågor som berörde attityder till svenska språket (se bilaga 1). De mest tankeväckande frågorna i gruppintervjuerna var följande: ”Näettekö ruotsin kielen enemmän negatiivisena vai positiivisena asiana elämässäne?”, ”Arvostatteko omasta

mielestänne ruotsin kieltä?” och ”Näettekö ruotsin kielen hyödyksi tulevaisuudellenne?” (se bilaga 1). Vi antar att elever kan ha starka attityder till dessa frågor och ämne eftersom frågorna baserar sig delvis på personliga attityder. Attityder kan ha antingen positiv eller negativ ton och det är typiskt att människor ställer sig på negativa eller positiva. I vårt empiriska material dyker också upp positiv och negativ indelning mellan informanternas attityder till svenska språket. Det är en av orsakerna att dela attityder i positiva och negativa kategorier i vår studie.

4.1.1 Positiva attityder

I intervjun med tvåspråkiga elever förekom att elever uppskattar svenska språket mycket. Deras attityder till språket är positiva och de har massor av olika argument för sina attityder. En av orsakerna till att svenskan ses i ett positivt ljus är helt enkelt själva språket. När vi ställde frågan som berörde andra elevernas negativa attityder till svenska språket, fick vi följande svar:

1. Ja sit jos on jotai negatiivista palautetta nii jotenki tuntuu että tulee enemmän ylpeeks siitä että on se kieli että jos sanotaan että ruotsin kieli on ihan vaikka nössö tai tyhmä kieli nii sit kuitenkin tulee semmone että niinku mä oon ylpee siitä että mä osaan sitä ja että se on osa mua. (informant 4, tvåspråkig tjej).

Exempel 1 ovan visar att svenskan är en del av tvåspråkiga elevers identitet. Eftersom elever själva definierar svenska språket som sitt modersmål, tror vi att attityden till språket är positiv. Alla informanter i den tvåspråkiga gruppen uppskattar också flerspråkighet.

I den finskspråkiga gruppen finns låg uppskattningen av svenska. Bara en av tjejerna anser starkt att svenskan har mer positiv än negativ inverkan på hennes liv. Å andra sidan anser hälften av de finskspråkiga eleverna ändå att svenska språket är nyttigt för dem. Till exempel tycker informant 6 (finskspråkig tjej) att man kan betjäna alla invånare i Finland genom språkkunskaperna i svenskan. Det finns också likadana tankar i den tvåspråkiga gruppen. Informant 4 anser att hon kan dra nytta av svenska språket i arbetslivet. Vi tycker att dessa satser påpekar elevers tankar om svenskans instrumentella nytta. Det betyder att elever uppskattar nyttan som de uppnår genom svenskan. Abrahamsson (2009: 207) anger också att instrumentell nytta kan uppstå när inläraren ser L2-inläringen som ett verktyg att uppnå något annat såsom ett välbetalt jobb. Då är det också fråga om instrumentell motivation (Abrahamsson 2009: 207).

Som resultat finns det två exempel om gemensamma positiva attityder till svenska språket mellan de två grupperna. Det första är att elever drar nytta av svenskan när de lär sig något annat språk. Den andra gemensamma positiva attityden till svenskan är att flerspråkighet upplevs som en positiv sak. Positiv attityd till svenska språket framgår till exempel i följande citat av informant 6 i den finskspråkiga gruppen: ”Kyllä mun mielestä ois kiva ku on eri kieliä niiku.” I den tvåspråkiga gruppen har också informant 3 (tvåspråkig pojke) likadan åsikt att det är viktigt att lära sig flera språk. Kärkkäinen m.fl. (1993: 149) visar att på 1990-talet har grundskoleelever ansett att det är viktigt att lära sig nya språk såsom svenska. Vår studie visar att elever ännu tycker att det är viktigt.

4.1.2 Negativa attityder

Genom analys av vårt empiriska material förekom att finskspråkiga elever bildar mer negativa attityder till svenska språket i jämförelse med tvåspråkiga elever. Det finns många olika orsaker till detta. Enligt vår mening kan en av orsakerna vara påtryckningen av sociala omgivningen. När vi ställde frågor som sammanhänger med svenskans värde och attityder till svenska svarade två av pojkarna alltid någonting som vi anknöt till negativa attityder till svenska språket. Till exempel anser informant 3 (finskspråkig pojke) att han inte drar nytta av svenska och språket är betydelsefull för sin framtid. När vi bad honom argumentera för sin åsikt svarade han bara att svenska är ett fåfängt skolämne. Informant 2 (finskspråkig pojke) visade också likadana resultat. Det syns i materialet att pojkarna inte har riktiga argument att motivera sina negativa svar. Attityder formas huvudsakligen utifrån den sociala kontexten. Samtidigt påverkar de också den enskilda individens uttryck och andraspråksinläring. (Abrahamsson 2009: 198, 205.) I intervjun med de finskspråkiga eleverna betraktade vi att särskilt pojkarna kände omgivningens sociala påtryckning att svara negativt och ha negativa attityder till svenska.

Fast tvåspråkiga elever i allmänt har positivare attityder än finskspråkiga elever finns det också anknytningar för negativa attityder. Tvåspråkiga elevernas skolutbildningsspråk är svenska. Eleverna berättade att de ibland hade upplevt tvåspråkighet, och särskilt svenska språket, som nackdel. Med egna ord sade de tvåspråkiga eleverna att de troligen kommer att fortsätta sina studier på finska och inte på svenska. På grund av det funderade elever att de kan möta problem med termer som de bara vet på svenska och inte på finska i vidareutbildning:

2. Mut sit vasta vähä aikaa sitte mä tajusin sen että kun yks mun tuttu oli sillee että eiks se niinku nää niinku jotkut perusjutut että eiks niitä niinku kannata opiskella suomex ku me ei saada

siitä todistusta. Nii sit mä mietin siitä silleen niin että enhän mä osaa näitä silleen suomeks vaikei se nyt välttämättä oo maailman isoin asia. Mut jos mä niinku sitte jatko-opiskeluissa niin saattaa pikkuse vaikeuttaa se että jos sä et oo oppinu ihan kaikkee et jos sä vaikka meet johonki tietylle alalle ja haluat tutkia jotain vaikka historiaa ja sä oot oppinu ne kaikki sanat ruotsiks mut sit ku sä lähetkin opiskelemaan sitä suomeks niin sit kun sä et osaakaan niitä sanoja niin se saattaa vähän hankaloittaa. (informant 4, tvåspråkig tjej).

Det syns i exempel ovan att det oroar informant 4 i den tvåspråkiga gruppen om hon inte är framgångsrik i sin vidareutbildning utan svenska. Hittills har hon dragit nytta av svenska. Tvåspråkighet kan orsaka blandningen av de två språken och eleverna berättade att de ibland glömmer antingen svenska eller finska ord. De definierade det som nackdel.

Enligt vårt empiriska material påverkar svårigheter inom svenskinläringen också attityder till svenska språket. I den finskspråkiga gruppen anser informant 4 (finskspråkig tjej): ”Välillä on niitä vaikeempia juttuja, varsinki jos pitää niitä kaikkia muotoja opetella ja ärsyttää kun niitä on nii tosi paljon.” Hon är frustrerad eftersom inläringen är långsam och vi tycker att det kan påverka också hennes attityd till själva språket. Kantelinen (1995: 160) visar också att för svåra uppgifter har inverkan på motivation. Hon (1995: 160) fick också för resultat att uppgifter inte får vara för lätta. Svårigheter inom inläringen påverkar ändå attityder till målspråk (Kantelinen 1995: 160). Likadana resultat fick vi också bland finskspråkiga informanter i vår studie.

4.2 Attityder till svenska som skolämne

I gruppintervjun hade vi 16 hjälpfrågor som berörde svenskinläring (se bilaga 1). 10 av dessa frågor väckte elevernas tankar om sina inställningar till svenska som skolämne. I vårt empiriska material kommer det fram att elever kan ha olika attityder till svenska och svenskinläring. Undervisningen påverkar elevernas värderingar och hur elever bildar attityder till olika språk (GLGU 2014: 287, 324–325). Tynjälä (1999: 17) anger också att lärare och undervisningsmetoder har inverkan på elevernas erfarenhet om ämnet. Därför bestämde vi att undersöka attityder till svenska och attityder till svenskinläring separat och ha en egen kategori för svenskinläringen. Attityder har emellertid bara indirekta effekter på inläringen, men elevernas attityder påverkar motivationen. Motivationen har tydliga och direkta effekter på inläringen. (Abrahamsson 2009: 207.) Svenskinläringen delade ganska mycket åsikter som

var antingen positiva eller negativa. Vi bestämde att analysera resultaten på samma sätt som i kapitel 4.1.

4.2.1 Positiva attityder

Alla tvåspråkiga elever anser att det är nyttigt att lära sig svenska. Det mest anmärkningsvärda argument som dök upp upprepade gånger i gruppintervjun var svenskans nytta för andra ämnen i skolan. Svenskan var ett hjälpmedel inom inläringen av engelska. Till exempel informant 4 i den tvåspråkiga gruppen använder svenskan för att översätta engelska ord. I den finskspråkiga gruppen använde elever också flera språk inom inläringen. Jämfört med tvåspråkiga elever använde finskspråkiga elever engelska i svenskinläringen. I de finskspråkiga och tvåspråkiga grupperna syns argument att ur framtidens synvinkel är det viktigt att lära sig svenska. Informant 6 i den finskspråkiga gruppen anser att det är viktigt att vara språkkunnig i svenska eftersom hon vill bli läkare och jobba i sjukhus. Exemplet visar att eleven tycker att hon kommer att ha nytta av svenska språket i framtiden. Kantelinens studie redovisar också liknande resultat (1995: 161). Om eleven kommer att behöva språket i framtiden, till exempel på framtidens jobb, påverkar det elevens motivation positivt. Upplevelse av skolämnets nytta har anknytning till positiva attityder till ämnet i fråga. Om eleven upplever ämnet lockande och värdefullt eller som verktyg att uppnå framgång i skolarbetet, blir eleven motiverad för skolgång. (Mustila 1990: 32.)

Anmärkningsvärt hos finskspråkiga elever är att ju mer elever har kontakter med svenska desto positivare är elevernas attityder till svenskinläring. Kontakter till svenska kan vara till exempel utlandsresor till Sverige, språkanvändningen hemma eller släktingar som talar svenska. Informant 6 i den finskspråkiga gruppen upplever till exempel svenska som kommunikationsspråk med sina kusiner som talar svenska (se exempel 3):

3. No mun serkut osaa puhua tosi hyvin ruotsia niin sitte mulla on vähä siis ne osaa kyl suomeeki niin sitte mulla on vähä sellasta ruotsii et mä puhun niinku kyl suurimman osan kanssa öö suurimman osan sanoista niitten kaa ruotsiks mutta sitte ku mä en osaa jotain nii sit mä vaa sanon suomeks sen sanan. (informant 6, finskspråkig tjej).

Exempel 3 ovan visar att informant 6 vill känna samhörighet med sina kusiner genom språket därför att hon vill tala svenska med dem. Enligt oss tyder det på att tjejen har en positiv attityd till målspråket, svenska och målspråkstalarna. Också Abrahamsson (2009: 207) anser att positiv

attityd till målspråket och målspråksgruppen har en anknytning till en hög motivation och därför också framgångsrik inläring. Också Mustila (1990: 195) anger i sin doktorsavhandling att känslan av samhörighet ökar motivation för målspråket.

4.2.2 Negativa attityder

När vi diskuterade om svenskinläringen i vår intervju dök det upp ganska starka negativa attityder bland finskspråkiga elever. Svenska som nytt skolämne oroade informanterna i den finskspråkiga gruppen och inställning mot språket var negativ. Informanternas negativa attityder har ändå minskats när informanterna har bekantat sig med svenska språket. Det har ökat positiva attityder:

4. No sillon ku alko ruotsi millähän luokalla se nyt alko ees niin oli semmonen että ou mai gaad tänne tulee uus kieli et sitä ei opi mut sit ku käytti sitä niin kyl sitte iha. (informant 1, finskspråkig pojke).

I exempel 4 ovan syns hur informantens attityd till svenska som skolämne har förändrats genom att lära sig nytt språk. Den negativa tonen som förekom i intervjun med tvåspråkiga elever sammanhänger med språkanvändningen. Informant 4 i den tvåspråkiga gruppen berättade hur hon inte alltid orkar att koncentrera sig att använda svenska. Om hon inte minns något ord på svenska använder hon hellre ordet på finska.

4.2.3 Attityder till svenska som obligatoriskt skolämne

I vår gruppintervju med finskspråkiga elever ställde vi följande fråga: ”Jos ruotsi olisi valinnaisaine tässä koulussa, valitsisitteko sen?” (se bilaga 1). Ingen av informanterna svarade att de skulle vilja välja svenskan som valfritt ämne. Informanter 1 och 3 skulle vilja välja något annat ämne. Informanter 4 och 6 skulle vilja välja något annat språk i stället för svenska. ”Nii ku mäki otan ranskan nii öö kyl mäki ottaisin mielummin jonkun muun kielen koska englanti”, argumenterar informant 4. Det syns att elever upplever att de klarar sig utan svenska i livet.

En intressant iakttagelse enligt vår mening är att ingen av informanterna skulle vilja välja svenskan om det var ett valfritt ämne i Kuokkalan yhtenäiskoulu. De vill inte heller avlägsna svenska som skolämne i läroplan. I diskussionen ställde vi en fråga som berörde svenskans obligatoriska ställning som skolämne i grundskolan och alla elever hade nu en positiv attityd till svenska som skolämne. Informanter 4, 5 och 6 (finskspråkiga tjejer) anser att svenskan ska

vara ett obligatoriskt skolämne i Finland. Informant 6 argumenterar att svenska är Finlands andra inhemska språk. Hon tycker att språket är viktigt. Informant 4 motiverar sitt argument med jämställdhet: ”Ja niitä ruotsalaisia on paljon.” I gruppintervjun med tvåspråkiga elever ansåg bara en elev att svenskan borde vara ett obligatoriskt ämne i Finland.

Finskspråkiga elever diskuterade också om hurdana attityder andra elever i Finland har till svenska som skolämne. Bland tvåspråkiga elever fanns det mer osäkerhet under diskussionen och stämningen blev lite nervös när vi redogjorde för svenskans ställning i grundskolan. Ingen av de tvåspråkiga eleverna svarade negativt men de var inte säkra om det är bra att svenskan är ett obligatoriskt ämne:

5. En mä nää sitä negatiivisena että enemmän positiivisena ja kun Suomi on kaksikielinen maa mut emmä sit tiä tuleeko se kaikilla niinku käyttöön tai hyödyks mut ei siitä ole silleen kauheen vahvaa mielipidettä mut ehkä enemmän positiivisen puolella. (informant 4, tvåspråkig tjej).

Jämfört med exemplet ovan anser informant 6 i den finskspråkiga gruppen starkt att det är viktigt att svenskan är ett obligatoriskt skolämne eftersom i annat fall vill elever inte välja det som valfritt ämne. Informant 6 tror att orsaken till deras åsikter kan vara att svenskundervisning är möjligt att besvara i vårt samhälle om man bibehåller svenskan som obligatoriskt skolämne i läroplan.

Informant 1 i den finskspråkiga gruppen anser att det skulle vara bättre om svenskan blev ett valfritt ämne: ”Jos se ois sillee vapaaehtoinen, ni vaikka kielistä että ois vaikka viis kieltä ja niistä vois valita.” Enligt vår mening vill han minska negativa attityder till svenska som skolämne eftersom han vill öka meningsfull inläring inom svenska språket. Informant 1 i den tvåspråkiga gruppen anser också att majoriteten av grundskoleelever inte gillar svenskan så han vill inte att de måste studera det obligatoriskt. Informant 4 i den tvåspråkiga gruppen begrundar att det ändå kan finnas regionala skillnader. Vi tycker att hon menar att det finns kommuner där bor mer tvåspråkiga än enspråkiga människor och elever som behöver svenskundervisning.

4.3 Motivation för svenskinlärning

Genom våra hjälpfrågor kartlade vi också elevernas motivation för svenskinlärning. Vi observerade olika slags motivation mellan eleverna. På grund av elevernas attityder kan man betrakta deras motivation därför att inlärarens attityder påverkar motivationen. (Abrahamsson 2009: 207.) Vi tycker också att negativ attityd till målspråket och -kultur hänvisar inte till hög motivation utan till låg motivation. Abrahamsson (2009: 207) anger att om inlärare har negativ attityd till målspråket, målspråkstalare och också språkinlärning generellt anknyter det till låg motivation för inlärning. Med hjälp av de frågor som gäller attityd fick vi intressant material som innehåller också information om elevernas motivation. Dessutom hade vi formulerat frågor som eftersträvar att ta reda på elevernas faktiska motivation (se bilaga 1). De frågor som gäller motivation är:

1. Millaiset ovat teidän omat tavoitteenne ruotsin kielen oppimiselle?
2. Miksi haluatte pyrkiä kyseisiin tavoitteisiin?
3. Kuinka paljon te opiskelette ruotsia koulun ulkopuolella?
4. Kuinka/millä keinoilla opitte ruotsia?
5. Millä keinoilla opitte ruotsia omasta mielestänne parhaiten?
6. Minkälaista on mielekkäin ruotsin oppiminen teidän mielestänne?

Frågorna väckte mycket diskussion i båda grupperna. I början avsåg vi inte att läraren spelar en så stor roll i elevernas motivation men själva eleverna i båda grupperna berättade och underströk lärarens avgörande inverkan på deras motivation. Det väckte mycket diskussion bland elever och det framhävde lärarens stora roll i elevernas vilja att lära sig språket. På grund av detta formulerade vi kapitel som handlar om iakttagelser. Det hänvisar till lärarens inverkan på elevernas motivation.

Båda grupperna är eniga om att läraren har makt när det gäller deras motivation. Eleverna i den finskspråkiga gruppen kritiserar mer läraren som person och lärarens sätt att motivera elever. Tvärtom koncentrerar sig eleverna i den tvåspråkiga gruppen mer på lärarens undervisningsmetoder. Gemensamt resultat mellan båda grupperna är att eleverna har fått positiva erfarenheter om lärarens sätt att påverka deras motivation. Ändå finns det mer skillnader än likheter om lärarens inverka som skiljer grupperna åt. I den finskspråkiga gruppen

är upplevelserna om lärarens inverkan på motivation oftare negativa. Eleverna i den tvåspråkiga gruppen har oftare upplevt lärarens inverkan som positiv.

4.3.1 Lärarens inverkan på motivation

Läraren har stor inverkan på att väcka elevernas intresse för det främmande språket. Läroboken och läraren är förmedlare av främmande kultur. Läromedlens och lärarens viktigaste uppgift är att motivera eleverna. (Mustila 1990: 43.) I den finskspråkiga gruppen har eleverna negativa erfarenheter om språklärare. Dessa negativa upplevelser betyder till exempel brist på lärarens stöd möta elevernas behov inom språkinlärning. Vi diskuterade med den finskspråkiga gruppen om nivån av svenskauppgifterna. Eleverna klagade att läraren inte ger riktigt stöd till eleverna med uppgifterna. Vi frågade elever att varför de inte upplever nyttan om läraren försöker förklara till exempel uppgifter noggrant. I den finskspråkiga gruppen redogör informant 3 för oss att läraren inte kan möta elevernas reella behov. Informant 3 anser: ”Ei selitä niitä oikein koska se opettaja selittää liian vaikeesti.” Enligt vår mening redovisar ovannämnt citat att lärarens sätt att förklara inte är lämpligt för informant 3. Tidigare i gruppintervjun berättade informant 3 sin negativa åsikt om svenskan som skolämne. Läraren har stor betydelse för elevernas intresse för ämnet och deras motivation. Lee (refererad i Mustila 1990: 43) påstår att avgörande för elevernas motivation är allt vad läraren gör i klassrummet under språklektioner.

I den finskspråkiga gruppen förekommer det att läraren har betett sig ojämnt mot elever som har orsakat lägre motivation till svenskinlärningen som helhet. I den finskspråkiga gruppen berättade elever att de har upplevt lärarens inverkan positivt på deras motivation. I gruppintervjun uppstår det att vikarie som hade undervisat de finskspråkiga eleverna, har haft passande undervisningsmetoder. Det hade orsakat positiva åsikter om läraren och uppmuntrat elever till svenskinlärning.

I den tvåspråkiga gruppen lyfter elever fram att deras språklärare möter elevernas behov på ett bra sätt. Enligt tvåspråkiga elever syns lärarens positiva inverkan till exempel i undervisningsmetoder som är lämpliga för dem. Då tar läraren lämpligt emot elevernas behov inom inlärning. Eleverna visar att de känner upplevelsen då läraren inte har haft goda undervisningsmetoder och genom det påverkat deras motivation lära sig. Vi diskuterade med eleverna om läraren har påverkat deras motivation. Som resultat har alla eleverna upplevt lärarens inverkan på sin inlärningsmotivation. I den tvåspråkiga gruppen ville informant 4

detaljerna lärarens inverkan på motivation och på vilket sätt det syns enligt henne. Hon gav också exempel på dålig och bra inverkan:

6. Opiskelutavat jotkut opettajat saattaa olla sillee että luetaan tekstiä kirjasta ja jutellaan mutta ei jutella sitten semmosta järkevää että se on vähä niiku semmosta sekavaa välillä mut sit ku just opettajat tuo eri oppimismetodit siihen että just luetaan aina ääneen joka toinen ja sitten keskustellaan siitä ja sitte on eri tehtäviä ei tehdä vaan kirjasta tehtäviä vaan niiku mietitää sitä luovemmillaakin tasoilla sitä juttua. (informant 4, tvåspråkig tjej).

I exempel 6 ovan visar att läraren har stor inverkan på elevernas motivation till ämnet. Också lärarens undervisningsmetoder betonades och särskilt kreativa metoder uppskattades och hade positiv ton till inläring. Kantelinen (1995: 167) har fått också likadana resultat. I hennes doktorsavhandling är den viktigaste faktorn som påverkar motivation för svenskinläringen lärare och lärarens undervisningsmetoder. I den finskspråkiga gruppen berättar informant 6 att uppgifter i svenska påverkar också motivation att lära sig. Mustila (1990: 195) visar också att innehållet i inlärningsuppgifterna spelar en stor roll i elevernas motivation för svenskinläring. Det kan uppmuntra elever att lära sig och fortsätta inläringen. Eleverna i den tvåspråkiga gruppen uppskattar mycket lärarens undervisningsmetod om det baserar sig på diskussion. I den tvåspråkiga gruppen säger informant 4 att genom diskussion i undervisningssituation skapar eleverna med lärare gemensam förståelse om ämnet.

4.3.2 Integrativ motivation till svenskinläring

När vi frågade eleverna om vilka slags mål de har i språkinläring, fick vi information om deras motivation. Också vi klargjorde deras svar att eleverna är integrativt eller instrumentellt motiverade att lära sig svenska. Vi diskuterade med eleverna i den tvåspråkiga gruppen om de kommer att fortsätta med svenskan i framtiden. I den tvåspråkiga gruppen var eleverna inte säkra på att fortsätta studier i svenska eller finska men de anger att de eftersträvar att hålla alltid svenska språket vid liv. Deras medel är till exempel att koncentrera sig mer när de talar svenska och undvika att blanda språk. Eleverna också anser att de kommer att bibehålla svenskkunskaper i framtiden genom att träna dessa kunskaper även om de börjar studera på finska. Informant 4 svarar på följande sätt på frågan som gäller svenskan och svenskans position i hennes liv i framtiden:

7. No emmä tiiä mut kyl se tulee tulevaisuudessa että jos ei opiskelussa käytä sitä nii muute tulee sit varmaa käytettyä että sitte vapaa-ajalla ehkä varmaan just kun Suomessa asuu nii löytyy Suomesta opiskelupaikka suomen kielellä ehkä sit menee kuitenkin suomenkieliselle puolelle opiskelee mut jotenki pitää sen ruotsin kielen mukana. (informant 4, tvåspråkig tjej).

I exempel 7 påpekar informant 4 sin motivation till svenskinläring. Enligt vår mening verkar det vara integrativ motivation. Hon lär sig svenska därför att hon har sina egna intressen till ämnet och inte för externa faktorerers skull. Abrahamsson (2009: 207) anser att om man använder språket som verktyg för att uppnå någonting annat anknyter det till instrumentell motivation. Alla tvåspråkiga elever och finskspråkiga tjejer verkar vara motiverade integrativt och ha inneboende vilja att lära sig svenska.

4.3.3 Instrumentell motivation till svenskinläring

I den finskspråkiga gruppen påpekar pojkarnas attityder att de har instrumentell motivation för svenskinläring. Instrumentell motivation syns inom inläringen till exempel så att man lär sig för att bli godkänd i skolämne. I den finskspråkiga gruppen verkar att pojkar lär sig svenska bara för att uppnå någonting annat till exempel bli färdig på skolan. Kantelinen (1995: 155) fick också samma resultat i sin forskning: en av faktorer som påverkar motivation att lära sig svenska är nytta med tanke på framtidens jobb. I det följande citatet berättar informant 3 i den finskspråkiga gruppen sin typ av motivationen när vi frågade om mål för svenskinläring: ”Kuha pääsis vaan ruotsin läpi, ei muuta.” I det här citatet syns det att informant 3 inte bryr sig om svenska språket utan vill bara slutföra sina studier. På grund av citatet tycker vi att motivation av informant 3 är instrumentell.

4.4 Inverkan av kön

I materialet finns tydliga iakttagelser som antyder tydliga skillnader mellan könen. Vi tyckte att det är viktigt att skapa eget kapitel för dessa resultat som handlar om skillnader mellan könen. Som resultat fick vi att skillnaderna mellan könen är tydligare i den finskspråkiga gruppen än i den tvåspråkiga gruppen.

När vi frågade mer om attityder till svenska talade flickorna i den finskspråkiga gruppen om svenska på positivare sätt än pojkarna i samma grupp. Vi diskuterade om eleverna tycker att

svenska språket är fördel eller nackdel i framtiden. I den finskspråkiga gruppen anger informant 6 att svenska språket är en viktig fördel. Informanter 4, 5 och 6 anger att de kommer att ha nytta av språkkunskaper i svenska. Informant 3 berättar att svenska är onödig. Informanter 2 och 3 ser svenska språket som nackdel. I det följande citatet kommer det fram attityd av informant 3 till svenska som skolämne: ”Turha aine ei tarvii.”

Stor motivation syns tydligt bland tjejerna i den finskspråkiga gruppen. Tjejerna anser att det är trevligt att lära sig nya språk, såsom svenska. Informant 6 anser också att hon tycker att lära sig svenska och det är roligt enligt henne. Det visar att finskspråkiga tjejer har positiv attityd till svenskämnet vilket har anknytning till bättre motivation enligt Mustila (1990: 25). Skillnaden mellan pojkarnas och tjejernas motivation för svenskinläringen är också tydlig. Pojkarna i den finskspråkiga gruppen är motiverade instrumentellt till svenskinläring. Det syns också i det ovannämnda avsnittet där vi redogjorde mer för instrumentell motivation till svenskinläringen. Enligt Mustila (1990: 55) har pojkar och flickor visat sig ha olika inställningar till ämnet i främmande språk. Också Mustilas (1990: 55) undersökningsresultat visar att flickorna oftast har bättre motivation.

5 DISKUSSION

Syftet med vår undersökning har varit att kartlägga finskspråkiga och tvåspråkiga elevers attityder till och motivation för svenska och svenskinläring i Kuokkalan yhtenäiskoulu och Kuokkala svenska skolan i Jyväskylä. Vi ville undersöka om det finns skillnader eller likheter mellan elevernas attityder och motivation. För det första var vi intresserade av att veta mer om elevernas attityder till svenska och svenskinläring. För det andra ville vi veta hurdan motivation elever har för svenska och svenskinläring. I jämförelse med tidigare motivationsforskning som fäst uppmärksamhet vid skolframgång ville vi utforska finsk- och tvåspråkiga elevers motivation och attityder i en jämförande studie.

Vårt antagande var att tvåspråkiga elever har mer positiva attityder till och motivation för svenskinläring och svenska. Finskspråkiga elever skulle ha mer negativa attityder och motivation. Vår studie visar att det finns likheter och skillnader i attityder och motivation. De kan vara positiva eller negativa. Som resultat framgår det att tvåspråkiga elever har mer positiva attityder till svenska än finskspråkiga elever. Tvåspråkiga elever anser att svenska språkets inverkan på deras liv är positiv. Språket är viktigt för dem och orsaken till positiv attityd (se exempel 1). Finskspråkiga elever har mer negativa attityder till svenska språket. För svåra uppgifter minskar elevernas positiva attityder till svenska till exempel. Ändå finns det iakttagelser av negativa attityder till svenska bland tvåspråkiga elever också. Enligt dem kan svenskan ha negativ inverkan på deras vidareutbildning (se exempel 2). Social kontext har inverkan på attitydernas formulering vilket syns mer bland finskspråkiga elever. Som likheter i de finsk- och tvåspråkiga elevernas attityder till svenska finns att eleverna drar nytta av svenska i språkinläringen. Eleverna ser också flerspråkigheten som en positiv faktor.

Bland finskspråkiga elever finns det mer negativa attityder till svenskinläring än bland tvåspråkiga elever. Antalet kontakter till svenska har dock en positiv effekt till attityder till svenska som skolämne och det kan bryta även negativa fördomar (se exempel 3). Ur framtidens synvinkel är det viktigt att lära sig svenska enligt finsk- och tvåspråkiga elever eftersom elever anser att det kan hjälpa dem i arbetslivet. Positiva attityder till svenskinläring visar också att ingen av eleverna vill avlägsna svenska som skolämne från skolundervisningen. Resultaten visar att tvåspråkiga elever har integrativ motivation att lära sig svenska men finskspråkiga

elever har mer informell motivation. Tre finskspråkiga tjejer har dock integrativ motivation för svenskinläring.

Som material hade vi två gruppintervjuer. Vi hade den första gruppintervjun med finskspråkiga elever och den andra gruppintervjun med tvåspråkiga elever. Vi gjorde kvalitativ undersökning och som materialinsamlingsmetod använde vi gruppintervju. Tidigare har man också forskat i attityder genom kvalitativa metoder. Suoninen (2013: 252) anser ändå att kvalitativa metoder kan innehålla begränsningar. En av begränsningarna kan vara normer som gäller samhällets korrekthet (Suoninen 2013: 252). Dessa normer framträder omkring oss vilket kan förhindra att den svarande är sanningsenlig. På grund av samhällets skapade normer vill människor inte alltid avslöja sina riktiga tankar och åsikter (Suoninen 2013: 252). Vårt ämne i undersökningen väcker mycket diskussion och delar åsikter bland elever. För vårt ämnets skull kan det leda till elevernas svårigheter att säga riktiga tankar i gruppen. Enligt oss finns det alltid risker i gruppintervjun därför att människor fungerar på ett annat sätt i gruppen än i enrum. Gruppintervjun är också en situation där interaktion är gemensam mellan intervjuare och informant (Kalaja m.fl. 2011: 131). Det kan alltid finnas möjlighet att intervjuaren påverkar för mycket situations utveckling då diskussion kan förändras. Å andra sidan tycker vi att gruppintervjun fungerade bra som datainsamlingsmetod eftersom det stödde vår undersökningens syfte.

På grund av undersökningens resultat tycker vi att det skulle vara intressant och nyttigt att undersöka närmare skillnader mellan könen när det gäller attityder till och motivation för svenska och svenskinläring. Ur lärarens synvinkel vore resultaten av skillnader mellan könen ge viktig information. Därigenom skulle läraren kunna tänka på skillnader bland elever och motivera dem bättre i svenskinläringen. Anonym enkät skulle också fungera bra om vi ville anknyta kvantitativ undersökningsmetod till en del av vår undersökning. Kvantitativ undersökning skulle också kanske ge mer generaliserbara resultat.

LITTERATUR

Abrahamsson, N. (2009). *Andraspråksinläring*. Lund: Studentlitteratur.

Encyclopedia of Management. (2009). *Motivation and Motivation Theory*. <https://www.encyclopedia.com/management/encyclopedias-almanacs-transcripts-and-maps/motivation-and-motivation-theory> (Hämtad: 31.1.2019).

GLGU 2014 = *Grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen*. Utbildningsstyrelsen. https://www.oph.fi/download/163777_perusopetuksen_opetusuunnitelman_perusteet_2014.pdf (Hämtad: 25.1.2019).

Honkanen, H. (2016). *Vaikuttamisen psykologia: Mielen muuttamisen tiede ja taito*. Helsinki: Arena-Innovation Oy.

Kaivapalu, A. (2007). Äidinkieli vieraiden kielten opiskelussa - etu vai haitta? Oppijoiden käsityksiä lähdekielen vaikutuksesta kohdekielen oppimiseen teorioiden ja tutkimustulosten valossa. I: Salo, O.-P., Nikula, T. & Kalaja, P. (red.), *Kieli oppimisessa: Language in learning*. (289–309). Jyväskylä: Suomen soveltavan kielitieteen yhdistys AFinLA.

Kalaja, P., Alanen, R. & Dufva, H. (toim.). (2011). *Kieltä tutkimassa: Tutkielman laatijan opas*. Helsinki: Finn Lectura.

Kantelinen, R. (1995). *Ruotsin kielen opiskelumotivaatio ammatillisessa koulutuksessa*. (Doktorsavhandling. Joensuu: Joensuun yliopiston kirjasto).

Keltikangas-Järvinen, L. (2006). *Temperamentti ja koulumenestys*. Helsinki: WSOY.

Kärkkäinen, K., Palola, S. & Tiainen, M. (1993). Peruskoululaisten asennoituminen ruotsin kielen opiskeluun. I: Brunell, V. & Kupari, P. (red.). *Peruskoulu oppimisympäristönä: Peruskoulun arviointi 90 -tutkimuksen tuloksia*. (139–153). Jyväskylä: Kasvatustieteiden tutkimuslaitos.

Mustila, E. T. (1990). *Finska gymnasieelevers motivation för, attityder till och intresse för svenska*. (Doktorsavhandling. Helsingfors: Helsingfors Universitet.)

Peltomaa, H., Ahlqvist, S., Alpponen, O., Kekki, K., Oilinki, M., Seitola, T., . . . Rytönen, O. (2008). *Psykologian verkot: käsikirja*. Hämeenlinna: Karisto Oy kirjapaino.

Reinikka, H. (2009). *Attityder, motivation och språkanvändning hos grundskoleelever i olika undervisningsgrupper*. (Pro gradu -avhandling. Vasa: Vasa universitet.)

Rokeach, M. (2008). Nature of Attitudes. I: International Encyclopedia of the Social Sciences. *Attitudes*. <https://www.encyclopedia.com/social-sciences-and-law/sociology-and-social-reform/sociology-general-terms-and-concepts/attitudes> (Hämtad: 28.1.2019).

- Ryan, R. M. & Deci, E. L. (2000). Intrinsic and Extrinsic Motivations: Classic Definitions and New Directions. *Contemporary Educational Psychology* 25, 2000. (54–67). <https://mmrg.pbworks.com/f/Ryan,+Deci+00.pdf> (Hämtad: 31.1.2019).
- Sajavaara, K. (1999). Toisen kielen oppiminen. I: Sajavaara, K. & Piirainen-Marsh, A. (red.), *Kielenoppimisen kysymyksiä*. (73–102). Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto, soveltavan kielentutkimuksen keskus.
- Salmela-Aro, K. & Nurmi, J.-E. (2017). *Mikä meitä liikuttaa - motivaatiopsykologian perusteet*. Juva: PS-kustannus.
- Suoninen, E., Pirttilä-Backman, A.-M., Lahikainen, A. & Ahokas, M. (2013). *Arjen sosiaalipsykologia*. Helsinki: PS-kustannus.
- Toivainen, J. (1999). Äidinkielen omaksuminen. I: Sajavaara, K. & Piirainen-Marsh, A. (red.), *Kielenoppimisen kysymyksiä*. (129–155). Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto, soveltavan kielentutkimuksen keskus.
- Tornberg, U. (2005). *Språkdiraktik* (3:e uppl.). Stockholm: Gleerup.
- Tynjälä, P. (2006). Opettajan asiantuntijuus ja työkuultuurit. I: Hillilä, M. & Räihä, P. (red.). *Samalta viivalta 2. Kasvatusalan valintayhteistyöhankkeen (VAKAVA) kirjallisen kokeen aineisto 2008*. (83–113). Jyväskylä: PS-Kustannus.
- Tynjälä, P. (1999). *Oppiminen tiedon rakentamisena: Konstruktivistisen oppimiskäsityksen perusteita*. Helsinki: Kirjayhtymä.
- Öhman, A. (2019). *Motivation*. <https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/motivation> (Hämtad: 28.01.2019).

BILAGOR

Bilaga 1

FRÅGOR TILL GRUPPINTERVJUN

Aiheena ruotsin kieli

1. Mitä kaikkea te liitätte ruotsin kieleen?
2. Miten ruotsin kieli teidän omasta mielestänne eroaa muista kielistä?
3. Miltä teistä tuntuu käyttää ruotsin kieltä?
4. Kuinka paljon käytätte ruotsin kieltä arjessanne?
5. Näettekö ruotsin kielen enemmän negatiivisena vai positiivisena asiana elämässänne?
6. Onko käsityksenne ruotsin kielestä muuttunut koulunkäynnin myötä?
7. Kuinka ympäröivien oppilaiden mielipiteet ruotsin kielestä vaikuttavat omaan asenteeseesi ruotsin kielestä?
8. Arvostatteko omasta mielestänne ruotsin kieltä?
9. Millä tavalla arvostus näkyy tai ei näy toiminnassanne
10. Mitä ruotsin kieli merkitsee teille elämässä?
11. Näettekö ruotsin kielen hyödyksi tulevaisuudellenne?
12. Jos kyllä, millä tavalla/ Jos ei, miksi ei näe hyötynä?
13. Onko asenteenne ruotsin kieltä kohtaan muuttunut jossakin vaiheessa?
14. Mikä on vaikuttanut asenteen muokkautumiseen?

Aiheena ruotsin oppiminen

1. Oletteko aina opiskelleet ruotsia tässä koulussa?
2. Miltä teistä on tuntunut opiskella ruotsin kieltä tähän mennessä?
3. Miltä ruotsin oppiminen teistä tuntuu juuri tällä hetkellä?
4. Miltä teistä tuntuu tulla ruotsin tunnille?
5. Kuinka viihdytte ruotsin oppitunnilla?
6. Minkälaiseksi koette ruotsin tunnit?
7. Miten kuvailisitte ruotsin tehtävien tasoa?
8. Miltä ruotsin läksyjen tekeminen teistä tuntuu?

9. Opiskeletteko ruotsia mielestänne vapaaehtoisesti?
10. Miksi teistä tuntuu siltä, että opiskelette/ette opiskele?
11. Millaiset ovat teidän omat tavoitteenne ruotsin kielen oppimiselle?
12. Miksi haluatte pyrkiä kyseisiin tavoitteisiin?
13. Kuinka paljon te opiskelette ruotsia koulun ulkopuolella?
14. Kuinka/millä keinoilla opitte ruotsia?
15. Millä keinoilla opitte ruotsia omasta mielestänne parhaiten?
16. Minkälaista on mielekkäin ruotsin oppiminen teidän mielestänne?
17. Jos ruotsi olisi valinnaisaine tässä koulussa, valitsisitteko sen?
18. Miksi valitsisitte /ette valitsisi?

Bilaga 2

TILL ELEVERNAS VÅRDNASDSHAVARE

Bästa vårdnadshavare!

Vi kommer att göra en undersökning i Kuokkala svenska skola i november och december. Undersökningen granskar svensk- och finskspråkiga elevers motivation för och attityder till svenska och svenskinläring. Vi samlar in materialet från undervisningsgrupper i årskurs 7. Elever deltar i diskussionen som handlar om ämnet i fråga. Diskussionen kommer att spelas in. Materialet samlas in under en lektion.

Vi använder kvalitativ innehållsanalys när vi går genom inspelningarna med elevernas diskussioner. Meningen med inspelningarna är att hjälpa oss när det är dags att analysera materialet. Med hjälp av inspelningarna kan vi gå tillbaka till undersökningssituationen och diskussionen i klassen. Sedan kan vi skriva diskussionen i litterär form och analysera materialet. I undersökningssituationen är det lättare för oss att koncentrera oss att observera diskussionen och skriva anteckningar.

Material som samlas in i Kuokkala svenska skola ska behandlas på så att det inte går att identifiera deltagarna. Materialet används bara för undersökningen. Materialet förvaras vid Jyväskylä universitet så att obehöriga inte kan ta del av dem. Efter undersökningen förstörs hela materialet. **Vänligen informera läraren Eija Myllykoski om ni inte vill att era barn deltar i undersökningen.**

Vi studerar svenska och är blivande svensklärare och skriver vår kandidatavhandling under detta läsår vid Jyväskylä universitet. Om det finns någonting som är oklart före undersökningen svarar vi gärna på era frågor. Ni kan alltid ta kontakt med oss!

Med vänliga hälsningar,

Ellinoora Niemi / elalniemi@student.jyu.fi

Roosa Väisänen / romajeva@student.jyu.fi

Bilaga 3

TIEDOTE TUTKIMUKSEN TEOSTA

Hei huoltajat!

Teemme kandidaatin tutkielmaa syksyn aikana ja tarkoituksenamme on tarkastella suomen- ja ruotsinkielisten oppilaiden asenteita ja motivaatiota ruotsin kielen oppimista kohtaan Kuokkalan yhtenäiskoulussa. Tutkimusta varten seitsemännen luokan oppilaita osallistuu ryhmäkeskusteluihin, joista keräämme materiaalin tutkimustamme varten. Nauhoitamme keskustelut, jotka tulemme tekemään yhden ruotsin kielen oppitunnin aikana, jolloin oppilaat keskustelevat pienessä ryhmässä ruotsin kielestä ja sen opiskelusta.

Käytämme laadullista sisällönanalyysia analysoidessamme äänityksiä oppilaiden keskustelusta. Ääninauhoitusten perimmäisenä tarkoituksena on helpottaa työtämme purkaessamme keskusteluja. Nauhoitusten avulla pystymme purkamaan keskustelut kirjalliseen muotoon ja ottamaan huomioon kaikki vuorovaikutuksessa esille nousseet seikat. Tutkimustilanteessa meidän on siis helpompi keskittyä itse keskustelun kulkuun ja taltiointiin, kun apunamme toimii kirjallisten muistiinpanojen lisäksi myös keskustelun nauhoittaminen.

Tutkimusta varten kerätty aineisto käsitellään niin, että osallistujien henkilöllisyys ei paljastu, eikä sitä voida selvittää mitenkään. Aineistoa säilytetään tutkimusta tekevässä yliopistossa ja sitä käytetään vain tutkimuksen tekemiseen, minkä jälkeen hävitämme aineiston. **Ilmoitathan Wilman kautta ruotsin kielen opettajalle Minna Leskiselle, jos ette tahdo lapsenne osallistuvan tutkimukseen.**

Olemme kaksi ruotsin kielen opettajaopiskelijaa ja kirjoitamme kandidaattitutkielmaa tämän lukuvuoden aikana Jyväskylän yliopistossa. Jos heräsi jotain kysymyksiä tutkimukseen liittyen, niin vastaamme ilomielin. Voitte aina olla meihin yhteydessä!

Ystävällisin terveisin,

Ellinoora Niemi /elalniem@student.jyu.fi

Roosa Väisänen / romajeva@student.jyu.fi